

UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI

**LIMBAJUL VIZUAL
AL PATRIMONIULUI ARHITECTURAL**

SUPPORT DE CURS

Chișinău
2024

UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI

**FACULTATEA URBANISM ȘI ARHITECTURĂ
DEPARTAMENTUL ARHITECTURA**

**LIMBAJUL VIZUAL
AL PATRIMONIULUI ARHITECTURAL**

SUPPORT DE CURS

**Chișinău
Editura „Tehnica-UTM”
2024**

CZU 72(075.8)

H 12

Lucrarea a fost discutată și aprobată pentru editare la ședința Consiliului Facultății Urbanism și Arhitectură, proces-verbal nr. 1A din 22 decembrie, 2023.

Prezentul suport de curs, *Limbajul vizual al patrimoniului arhitectural*, conturează aspectele metodologice de dezvoltare a limbajului vizual și mijloacele artistico-plastice de reprezentare grafică. Publicația educațională este elaborată în concordanță cu programul universitar de predare a disciplinelor *Studiul formei V* și *Practica de creație*.

În cadrul lucrării sunt elucidate teme care au ca subiect tehnica și maniera de executare a lucrărilor grafice. În același timp, sunt prezentate diverse noțiuni precum: arhitectura, simbolul, semnul, reprezentările grafice, limbajul vizual, valorile și altele.

Lucrarea este destinată studenților programului *Arhitectura - 0731.1*, ciclul 2-3, Facultatea Urbanism și Arhitectură.

Autor: asist.univ. Mariana Hadji-Bandalac

ORCID 0000-0001-7833-8077

Redactor responsabil: conf. univ. dr. Ecaterina Țărnă

Recenzent: conf. univ., dr. Angela Munteanu

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN RM

Hadji-Bandalac, Mariana.

Limbajul vizual al patrimoniului arhitectural: suport de curs / Mariana Hadji-Bandalac; redactor responsabil: Ecaterina Țărnă; Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea Urbanism și Arhitectură, Departamentul Arhitectură.

– Chișinău: Tehnica-UTM, 2024. – 84 p.: il. în parte color.

Aut. indicat pe verso f. de tit. – Referințe bibliogr.: p. 81-83 (47 tit.). – 80 ex.

ISBN 978-9975-64-401-3.

© UTM, 2024

CUPRINS

Argument	3
Capitolul 1. NOȚIUNI GENERALE	4
1.1. Importanța studierii limbajului vizual.....	4
1.2. Ce reprezintă arhitectura.....	5
1.3. Simbol și semnificație	6
1.4. Tipurile de grafici arhitecturale	8
1.5. Studiu de caz	12
Capitolul 2. LIMBAJUL VIZUAL AL PATRIMONIULUI ARHITECTURAL.....	13
2.1. Arcul de Triumf.....	13
2.2. Edificiul Catedralei Mitropolitane „Nașterea Domnului”.....	20
2.3. Clopotnița.....	26
2.4. Edificiul Primăriei municipiului Chișinău.....	33
2.5. Oficiul Poștal Central.....	42
2.6. Sala cu Orgă.....	50
2.7. Edificiul arhitectural Teatrul Național „Mihai Eminescu”.....	63
2.8. Circul de Stat.....	71
Bibliografie.....	80

Redactor: E. Balan

Bun de tipar 14.02.24	Formatul hârtiei 60x84 1/8
Coli de tipar 10,5	Tirajul 80 ex.
Hârtie ofset. Tipar RISO	Comanda nr. 31

MD-2004, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 168, UTM
MD-2045, Chișinău, str. Studenților, 9/9, Editura „Tehnica-UTM”

ARGUMENT

Lucrarea *Limbajul vizual al patrimoniului arhitectural* aduce în prim-plan o serie de provocări vizuale, ilustrând aspecte semnificative ale dezvoltării limbajului vizual în rândul studenților arhitecți, specialitatea Arhitectură 0731.1, ciclul II, III.

În prezenta lucrare, s-a propus drept scop experimentarea mijloacelor artistico-plastice de reprezentare grafică și studierea metodelor oportune de dezvoltare a limbajului vizual prin cercetare, analiza edificiilor arhitecturale ce fac parte din patrimoniul arhitectural: *Arcul de Triumf, Primăria municipiului Chișinău, Catedrala Mitropolitană „Nașterea Domnului”, Oficiul Poștal Central, Sala cu Orgă, Teatrul Național „Mihai Eminescu”, Circul de Stat*. Este un instrument util și practic pentru studenții școlii de arhitectură, care doresc să studieze mai profund limbajul vizual al edificiilor arhitecturale, ce fac parte din patrimoniul cultural al Republicii Moldova, totodată, să perceapă funcția limbajului dat, să-și îmbogățească cunoștințele în domeniul vizualizării, proiectării și reprezentării grafice, schematice și simbolice a formelor spațiale, arhitecturale etc. Ieșind în *plein-air*, studenții sunt motivați și implicați în cercetare, analiză și contemplare, iar informațiile obținute sunt utile pentru a înțelege corect limbajului vizual și rolul său în procesul de proiectare și reprezentare grafică. În același timp, e necesar să perceapă semnificația imaginilor grafice cu un flux imens de informații vizuale. Menționăm, că activitățile practice trezesc la studenții arhitecți un alt stimul, pentru reflectarea activă asupra edificiilor arhitecturale prin prisma limbajului vizual, făcând mai eficient procesul de dezvoltare a limbajului vizual.

Dezvoltarea abilităților de comunicare vizuală este esențială pentru succesul lor în domeniul arhitecturii, deoarece proiectele lor sunt evaluate nu doar în funcție de conceptele tehnice, ci și de modul în care acestea sunt prezentate vizual. Un aspect important al dezvoltării limbajului vizual al studenților-arhitecți este capacitatea de a crea. Arhitectul comunică ideile folosind reprezentări grafice (desene, schițe, studii, diagrame etc.). Prin intermediul desenelor, schițelor, reprezentărilor vizuale, studenții-arhitecți pot transmite ideile lor într-un mod accesibil și ușor de înțeles colegilor, profesorilor și admiratorilor. De asemenea, formarea limbajului vizual permite studenților-arhitecți să-și dezvolte creativitatea și propriul stil artistic. Prin intermediul diferitelor tehnici și medii vizuale, aceștia pot să-și exprime viziunea și să-și lase amprenta personală asupra proiectelor arhitecturale. În plus, abilitatea de a comunica eficient prin intermediul limbajului vizual poate avea un impact semnificativ asupra succesului profesional al studenților-arhitecți. O prezentare vizuală impresionantă poate să atragă clienți și să-și promoveze proiectele într-un mod eficient. Pentru a-și dezvolta abilitățile de comunicare vizuală, studenții-arhitecți ar trebui să aibă acces la resurse și instrumente adecvate, precum și să beneficieze de îndrumare și feedback din partea profesorilor, colegilor.

În concluzie, formarea limbajului vizual este crucială pentru studenții-arhitecți, fiindcă le permite să comunice și să-și expună eficient propriile concepte, să-și dezvolte imaginația creativă. Precizăm, că lucrarea este un instrument valoros și practic, care oferă o perspectivă asupra identificării și dezvoltării limbajului vizual în cadrul domeniului *arhitectură*. Studenții *Școlii de Arhitectură* trebuie încurajați să exploreze diferite tehnici și medii vizuale pentru a-și dezvolta abilitățile artistice și tehnice.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. ACHIȚEI, G., BREAZU, M., DRAGOMIRESCU, L., PASCADI, I. et. al. Estetica. București: Ed. Academiei, 1983. 583 p.
2. ANDRIEȘ, A. Comunicarea prin arhitectură. Școala de arhitectură în arta comunicării prin volum construit. București: Editura Universitară „Ion Mincu”, 2002. 172 p.
3. BECHERU, R., Arhitectură, etică și estetică. București: paideia, 2022. 201 p. ISBN 978-606-748- 644-5
4. BOGDAN- TUCICOV, A., CHELCEA, S., GOLU, M., GOLU, P. et. al. Dicționar de psihologie socială. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1981. 256 p
5. COLESNIC I. Chișinău, Enciclopedie. Chișinău: Editura Museum, 1997. 576 p. ISBN 9975-906-16-8
6. COSMA, D. Desenul de arhitectură. Ed. a 2-a, revăzută și adăugită. București: Editura Universitară „Ion Mincu”, 2012. 209 p. ISBN 978-606-638-050-8
7. COSMA, L., DUMITRU, A., FRUNZĂ, F. Enciclopedie de filosofi și științe umane. București: ALL EDUCATIONAL, 2007. 1208 p.
8. DUMITRESCU, C. Comunicare și identitate în design, arhitectură și urbanism. București: Editura Universitară „Ion Mincu”, 2008. - 258 p. ISBN 978-973-1884-01-1
9. HADJI-BANDALAC, M. Contribuții la educația valorilor estetice. Note de curs. Chișinău: Editura „Tehnica – UTM”, 2023, 144 p. ISBN 978- 9975-45-916-7.
10. HUYGHE R./ traducere de ELIN M. Puterea imaginii. București: Editura Meridiane, 1971. 258 p. JUROV, C. Ce este arhitectura? București: Editura Albatros, 1989. 240 p. ISBN 973-24-0061-7
11. IOAN, A. Khora: teme și dificultăți ale relației dintre filosofie și arhitectură. București: Paideia, 1999. 160
12. JUROV, C. Ce este arhitectura? București: Editura Albatros, 1989. 240 p. p. 5, ISBN 973-24-0061-7
13. MATEI, D., DRAGOMIRESCU, M. Privire critică asupra sistemul filosofic și estetic. București: Editura științifică, 1974. 240
14. MEUMANN, E., Sistemul esteticii. Iași: Editura „Agora” S.R.L., 1993. 155 p. ISBN 973- 9147-09-7
15. POPA, Ș., Forma și spațiul în designul interior: Metodologia studierii în învățământul artistic. Chișinău: Arc, 2021 (Combinatul poligrafic). 240 p. ISBN 978-9975-0-0525-
16. PUȘCAȘU, I.L. Dicționar explicativ de arhitectură. Chișinău: „Arhi-Cor” (Tipogr. „Moldpres” ÎS), 2007. 171 p.
17. READ, H./ traducere de HERDAN, I., Imagine și idee. Funcția artei în dezvoltarea conștiinței umane. București: Editura Univers, 1970. 169 p.
18. STĂVILĂ, T., CIOBANU, C. I. Patrimoniul cultural al republicii Moldova. Editura: Arc, 2014. 288 p. ISBN 978-9975-61-824-3
19. ȚĂRNĂ, E. Bazele comunicării. Chișinău: Prut internațional, 2017, 408 p.
20. VAIS, D., Ficțiunile arhitecturii. București: Paideia, 2008. 216 p. p.21. ISBN 978-973-596-422-1 ȚĂRNĂ, E. Bazele comunicării. Chișinău: Prut internațional, 2017, 408 p.
21. ZEVI, B. / traducere de arh. TABACU, A. Codul anticlasic. Limbajul modern al arhitecturii. București: Paideia, 2000. 72 p. ISBN 973-8064-11-2

22. ГУЛЬГА, А. В., Что такое эстетика. Книга для учащихся. Москва: „Просвещение”, 1987. 173 с. ББК 87.8 Г94
23. КОЛОТОВКИН, А. В., ШОЙХЕТ, С. М., ЭЛЬТМАН, И. С. Архитектура Советской Молдавии. Москва: Стройиздат, 1987. 319 с.
24. КУДРЯШЕВ, К. В. Архитектурная графика. Учебное пособие для вузов. Москва: Стройиздат, 1990. 312 с. ISBN 5-274-00895-X
25. ЛЕВЧУК, Л.Т., КУЧЕРЮК, Д.Ю., Панченко В.И., Русин М.Ю., Эстетика: уч. пособие. Киев: выща школа, 1991. - 302 с.
26. МАРДЕР, А. Эстетика архитектуры. Теоретические проблемы архитектурного творчества. Москва Стройизда, 1988. - 216 с.
27. ПЕДАШ, Г., ЭЛЬТМАН, И., Градостроительство Молдавии. Кишинев: Карта Молдовеняскэ, 1968. 76 с.
28. ПЛАТОНОВА, Н. И., СИНЮКОВ, В. Д. Энциклопедический словарь юного художника. Москва: Педагогика, 1983. 416 с.
29. ТАРАС, Я.Н. Памятники архитектуры Молдавии (XIV-начало XX века). Кишинев: Тимпул, 1986. - 248 с.
30. ACASO, M. EL LENGUAJE VISUAL. Barsezona, Buenos Aires, Mexico: PAIDOS, 2009. 160 p.
31. CURL S. J. Dictionary of architecture. Oxford University Press, 2000. 834 p. ISBN 0-19-280017-5
32. HADJI-BANDALAC, M. Importanța limbajului vizual din perspectiva culturii estetice la studenții Arhitecți. În: Materialele Conferinței Republicane a cadrelor didactice: Psihopedagogie și managementul educației, Volumul V. Chișinău: tipografia UST, 2018. 233 p., pp. 64 -70. ISBN 978-9975-76-228-1, CZU: [37.0+376]:378.4(478-25) (082) =135.1=161.1 M 47 Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/95839
33. HADJI-BANDALAC, M. Valorificarea limbajului vizual în contextul percepției operei de artă. În materialele Conferinței Științifice Internaționale: THE CONTEMPORARY ISSUES OF THE SOCIO- HUMANITARIAN SCIENCES / PREOCUPĂRI CONTEMPORANE ALE ȘTIINȚELOR SOCIOUMANE, Ediția a XII-a, 2021. Chișinău: Tipogr.: ”Print-Caro” ULIM, 2022. 334 p., pp. 289 – 296. ISBN 978-9975-164-83-2, 082=135.1=111=161.1, P 91, CZU: 159.937: 612.843.7. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/162152
34. HADJI-BANDALAC, M. Valoarea simbolului în comunicarea vizuală pentru studenții arhitecți. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale: Comunicarea Interpersonală – Dimensiuni cognitive și praxiologice ale comunicării. Ediția a XII-a, 14 mai, 2021. Comunicarea interpersonală: interpretări psihologice și filosofice Volumul I, coord. Marinela Rusu. Iași: Performantica, 2021. 220., pp. 189-198. ISBN 978-606-685-793-2 Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/133211
35. HADJI-BANDALAC, M. Formarea limbajului vizual - precondiție pentru stimularea creativității la studenții arhitecți. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale: CREATIVITATEA ȘI DEZVOLTAREA PERSONALĂ. Dimensiuni psihologice și filosofice Ediția a XI-a. Volumul I. Coord. M. Rusu, Iași: Performantica, 2020. 203 p., pp. 157- 163. ISBN 978-606-685-717-8 Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/121617
36. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/154-160_5.p
37. https://visit.chisinau.md/obiective_turistice/arcul-de-triumf/
38. <https://ortodox.md/catedrala-mitropolitana-nasterea-domnului-chisinau/>
39. <https://visit.chisinau.md/audio/sala-cu-orga/>

40. <https://www.organhall.md/index.php?pag=page&id=1178&l=ro>
41. <https://www.moldpres.md/news/2021/01/01/21000331>
42. <https://www.prospect.md/ro/history/cladiri-istorice/primaria-oraului-chiinau.html>
43. <http://www.monument.sit.md/stefan-cel-mare/83/>
44. <https://mold.su/kishinev/circ-chisinau>
45. <https://newsmaker.md/ro/circul-din-chisinau-oglanda-independentei-republicii-moldova-poveste-de-la-persoana-intai/>
46. <https://locals.md/2017/istoriya-kishinyova-teatr-imeni-mihaya-eminesku/>
47. <https://www.agerpres.ro/documentare/2020/08/06/biserici-si-catedrale-catedrala-mitropolitana-nasterea-domnului-din-chisinau/> .